

2. 12. 2002

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

## Pořádková opatření v rámci správního řádu

Opravdu problematickou ovšem spatřujeme výši možné pořádkové pokuty. Současný právní stav umožňuje uložení pořádkové pokuty pouze v maximální výši 200 Kč, což v dnešní době musíme samozřejmě pokládat za naprosto nedostatečné! Zmíněná výše pokuty vůbec neplní svoji společensko - legislativní funkci - tj. zabránění v narušování či bezdůvodném komplikování správního řízení. Porovnáme-li výši pořádkové pokuty kupříkladu s trestním řízením, kde trestní řád umožňuje uložení pořádkové pokuty až do výše 50 tisíc Kč.

Ve stručnosti napsáno, zákon o správním řízení - v legislativní zkratce nazývaný jako správní řád - se vztahuje na řízení, v němž se rozhoduje o právech, právem chráněných zájmech nebo povinnostech jednotlivých fyzických a právnických osob v oblasti výkonu státní správy. Tento výkon je prováděn ministerstvy a dalšími **ústředními** orgány státní správy<sup>[1]</sup>, dalšími orgány státní správy s celostátní působností, **krajskými úřady, okresními úřady, obcemi** - v sektoru přenesené působnosti, pověřenými **obecními úřady** a dalšími územními orgány státní správy České republiky. V případě, že tak *expressis verbis* stanoví zákon, rozhodují ve správním řízení i orgány zájmové samosprávy - tj. profesní komory<sup>[2]</sup>. Rovněž, pokud *tak výslovně stanoví zákon* ve správním řízení rozhodují i tzv. **jiné státní** orgány než orgány státní správy - to jsou např. : finanční úřady, úřady práce nebo pozemkové úřady. *Pro zajímavost uvedme, že ve správním řízení nerozhoduje např. vláda ČR.*

Obecně musíme konstatovat, že veřejnosprávní orgán může postupovat ve správním

řízení v legálním režimu správního řádu pouze na základě výslovného zákonného zmocnění.

Poté, co jsme si stručně vymezili rozsah působnosti správního řádu, přistupme přímo k otázce pořádkových opatření při správním řízení. **Pořádkovými opatřeními** v tomto bodě rozumíme donucovací prostředky procesního charakteru. Jejich smyslem je zajištění řádného průběhu správního řízení, a to především efektivní spolupráci na procesu zúčastněných osob. Přirozeným důvodem „právního života“ zmíněných pořádkových opatření je skutečnost, že mnozí účastníci právního zřízení neposkytovali a neposkytují dobrovolně náležitou součinnost správním úřadům. Zákonodárce tudíž musel přistoupit k zákonné ingerenci do této oblasti.

V ustanovení § 45 zákona č. [71/1967](#) Sb., o správním řízení (správní řád) se mj. stanoví, že tomu, kdo ztěžuje postup řízení může správní orgán uložit **pořádkovou** pokutu. U vojáků v činné službě a u příslušníků veřejných ozbrojených sborů správní orgán odevzdá věc k vyřízení podle kázeňských předpisů. Pokud jsme hovořili o ztěžování postupu správního řízení, zákonodárce zde demonstrativně vyjmenovává způsoby :

- Nedostavení se** bez závažného důvodu na výzvu ke správnímu orgánu,
- **Narušování pořádku**, ke kterému dochází i přes předchozí napomenutí

- **Bezdůvodné odmítání svědecké výpovědi.** Svědčit ovšem nemusí ten, kdo by tím porušil státní, hospodářské, služební tajemství nebo státem uznanou povinnost mlčenlivosti[3]. Výpověď může také odepřít ten, kdo by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobám blízkým[4]

- **Bezdůvodné odmítání předložení listiny.** Platí stejné výjimky pro odepření předložení listiny jako u svědecké výpovědi

- **Bezdůvodné bránění provedení ohledání** - i zde platí stejné zákonné výjimky jako u možnosti odepření svědecké výpovědi

Musíme zde připomenout, že se tu jedná pouze o příkladný výčet možností „ztížení“, tudíž je možné postihovat i jiná jednání, která relevantně narušují a ztěžují postup správního řízení.

Opravdu problematickou ovšem spatřujeme **výši** možné pořádkové pokuty. Současný právní stav umožňuje uložení pořádkové pokuty pouze v maximální výši **200 Kč**, což v dnešní době musíme samozřejmě pokládat za naprosto **nedostatečné!** Zmíněná výše pokuty vůbec neplní svoji společensko - legislativní funkci - tj. zabránění v narušování či bezdůvodném komplikování správního řízení. Porovnáme-li výši pořádkové pokuty kupříkladu s trestním řízením, kde trestní řád umožňuje uložení pořádkové pokuty až do výše 50 tisíc Kč.[5], nebo pro větší komplexnost pohledu můžeme zmínit, i např. zákon o živnostenském podnikání, který umožňuje uložit pořádkovou pokutu až 10 tisíc Kč. Tak vidíme zřetelný nepoměr, který by měl být v co nejkratším možném čase českým zákonodárcem odstraněn.

Musíme také zmínit, že pořádkovou pokutu lze uložit **i opakovaně**, nicméně vzhledem k její pitoreskní výši, ani toto nemůžeme pokládat za dostatečný donucovací prostředek.

Český správní řád samozřejmě zná i právní institut **předvedení** - viz ustanovení § 42 správního řádu[6]. Podle současného právního stavu nic nebrání tomu, aby byla pořádková pokuta uložena, i když je současně použito institutu předvedení před správní orgán.

U aplikujících správních orgánů se leckdy můžeme setkat s dotazem „komu všemu“ lze zmíněnou pokutu uložit.

Pořádková pokuta může být uložena nejen účastníkům předmětného správního řízení, ale i jejich zástupcům, svědkům, znalcům i osobám, kterým bylo uloženo předložit předmět ohledání nebo listinu. A dále pak osobám, kterým bylo uloženo strpět ohledání na místě.

Pořádkovou pokutu nelze uložit vojákovi v činné službě a příslušníkovi ozbrojeného sboru. Pokud zmíněné osoby budou ztěžovat postup jednání způsobem, jenž v jiných případech odůvodňuje uložení pořádkové pokuty, potom správní orgán předloží záležitost k vyřízení jím příslušnému náčelníkovi, resp. služebně nadřízenému. Náčelník ji posléze vyřídí dle relevantních **kázeňských předpisů.**[7]

Pořádková pokuta se ukládá ve formě **rozhodnutí**. Právní náležitosti rozhodnutí jsou obsaženy v ustanoveních §§ 46 a násl. správního řádu. Pro praxi je zejména důležité, že proti uložení pořádkové pokuty je ze zákona možné **odvolání**, o této možnosti musí být „správní hřišník“ náležitě poučen. Odvolání má odkladný účinek!

Správní orgán, který pořádkovou pokutu uložil, ji může i **prominout**. Jedná se de facto o zvláštní případ *autoremedury*. O prominutí pokuty se vydává správní rozhodnutí. Prominutím pokuty může správní orgán následně autoremedurně korigovat situaci, kdy došlo neprávem k udělení pořádkové pokuty. Pořádková pokuta ovšem není jediným zákonným pořádkově - donucovacím nástrojem ,

který správní orgán může použít. *Toho, kdo hrubě ruší pořádek, může správní orgán také **vykázat z místa jednání*** - viz. ustanovení § 45 odst. 2 správního řádu. Nastává logický problém, zda je správní orgán oprávněn dále pokračovat v jednání, když je účastník kvůli zmíněnému vykázání nepřítomen? Ano, český správní řád v tomto případě umožňuje, aby bylo v předmětném jednání pokračováno. Avšak i za nepřítomnosti vykazaného účastníka je třeba dbát na to, aby nebyla porušena **rovná procesní práva** účastníků řízení.

Je nutné, aby vykázání z místa jednání obligatorně předcházelo udělení pořádkové pokuty? Ačkoliv tento postup v praxi mnohdy nastává, lze „správního narušitele“ vykázat i bez předchozího pokutování. Podtrženo a sečteno: Správní úřad může přistoupit ke zmíněnému vykázání vždy, kdy je závažným způsobem rušen pořádek!

Vykázání z místa **nemá** přímo zákonnou formu správního rozhodnutí,<sup>[8]</sup> nicméně mělo by být zaneseno do protokolu vedeném o jednání. Zde je dobré si připomenout, že procesní náležitosti protokolace správního řízení jsou upraveny především v ustanov. § 22 zákona o správním řízení.

Jelikož nemá vykázání z místa jednání formu správního rozhodnutí není možné se proti němu přímo odvolat, nicméně vykazaný účastník řízení může své výhrady začlenit **do odvolání proti rozhodnutí ve věci samé**. A rovněž tak může učinit v rámci podání podnětu **k mimo odvolacímu řízení**.

Mgr. Petr Kolman, Právnická fakulta MU Brno

---

[1] jiné ústřední orgány státní správy jsou legálně vymezeny v ustanovení § 2 zákon č. [2/1969](#) Sb.,

[2] orgány zájmové samosprávy - resp. profesní komory jsou ex lege zřízeny jako speciální státem aprobované subjekty určené k výkonu správy veřejných záležitostí ve své zvláštní oblasti „svobodného povolání“ - např. Notářská a Advokátní komora ČR

[3] Zmíněnou mlčenlivost jsou ex lege povinni dodržovat např. advokáti, soudci, soudní znalci nebo psychiatři. Této mlčenlivosti mohou být zbaveni jen orgánem v jehož legálním zájmu ji dodržují. Správní orgán ji v rámci řízení musí respektovat.

[4] výčet těchto osob se řídí dle ustanov. § 116 občanského zákoníku - tj. osobou blízkou je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel. Jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby navzájem blízké, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní

[5] viz. ustanovení § 66 trestního řádu - tj. zákon č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním

[6] účastník řízení nebo svědek, který se bez náležité omluvy nebo bez závažných důvodů na opětovné předvolání nedostaví ke správnímu orgánu a bez jehož osobní účasti nelze řízení provádět, **může být předveden**

[7] ke stejnému závěru dochází kupř. Šlauf V. a kol. , Správní řád - komentář, 10. aktual. vydání, Linde Praha a.s., 2002

[8] tj. správní úřad zde **nevzdává rozhodnutí** za nutnosti splnění všech jeho legálních náležitostí stanovených správním řádem

## Další články:

- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Jak naložit s „oznámením“ přestupku soukromých osob? A je to vlastně oznámením ve smyslu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich?](#)
- [Systémová podjatost ve správním řízení aneb požadavek na překročení nadkritické míry rizika systémové podjatosti](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Pacht závodu a zákaz přenechání věci třetí osobě](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)